

HPV lze eliminovat, dokazují v cizině.

Tuzemský úspěch může pomoci zvýšit zájem o očkování

Datum 8.10.2026
Subjekt Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR
Region Česká republika
Kategorie Zdravotnictví a nemocnice, Věda a výzkum, Pojištnictví

Vymazat ze světa vysoce nebezpečný virus, který způsobuje hned několik druhů rakoviny, není nereálné. Zaznělo to na summitu Zdravotnického deníku Ekonomika prevence zdravotních rizik, kde o HPV hovořili šéfové tuzemských zdravotních pojišťoven i zahraniční expert.

Klíč k úspěchu podle nich leží v plošné vakcinaci chlapců i dívek. A příklady ze zahraničí jasně ukazují, že cíl Světové zdravotnické organizace (WHO) dosáhnout 90% proočkovanosti je dosažitelnou realitou. Ta vedle záchrany tisíců životů přináší i miliardové úspory pro zdravotnický systém.

Zkušenosti z vyspělých zemí ukazují, že masivní podpora prevence dokáže změnit epidemiologickou situaci doslova před očima. Příkladná je v tomto ohledu především Austrálie, která se díky dlouhodobému a systematickému přístupu přibližuje k úplné eliminaci karcinomu děložního hrdla. Podle Ivana Duškova, ředitele Všeobecné zdravotní pojišťovny (VZP), je nezbytné tyto úspěšné modely přenést v co největší míře do tuzemské praxe.

„Musíme maximálně podporovat vakcinaci proti HPV. Víme, že existují státy, kterým se podařilo takřka eliminovat HPV a s tím i příslušné druhy rakoviny. Vysoká proočkovanost proti tomuto viru vede k miliardovým úsporám,“ zdůraznil Duškov na summitu.

Přesnější screening již od ledna

Česko má k tomuto cíli nakročeno mimo jiné plánovanými změnami v sekundární prevenci. Od začátku roku 2027 projde screening rakoviny děložního čípku velkou proměnou. Dosavadní každoroční cytologii z velké části nahradí podstatně přesnější HPV testy.

Zatímco dosud na ně měly ženy nárok jen třikrát za život, nově mohou ženy ve věku od 30 do 65 let podstupovat citlivější HPV testaci každých pět let (doplněnou o pojistnou cytologii v mezičase). Místo pouhého zachycení už probíhajících buněčných změn tak lékaři dokážou včas odhalit samotnou přítomnost rizikového viru a zachytit onemocnění ještě dříve, než se stane nevyléčitelným.

Obrovský komunikační potenciál

Prevence u lidského papilomaviru navíc disponuje obrovským komunikačním potenciálem. „V případě HPV je i komunikačně atraktivní, že jde o jediný typ rakoviny, proti kterému se dá očkovat,“ připomněl šéf VZP a doplnil, že byť očkovací látky nejsou úplně zdarma, pojišťovna plně hradí vakcinaci z fondů v klíčovém věkovém rozmezí od 11 do 15 let, tedy ještě před začátkem sexuálního života.

Pojišťovny se snaží motivaci rodičů i samotných mladých lidí posilovat také prostřednictvím svých preventivních fondů a provázaností s dalšími benefity. Činí tak například Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra (ZPMV).

„Například právě zmíněné očkování proti HPV je podmínkou pro čerpání příspěvku na antikoncepci pro pojištěnce od 15 do 26 let, a to včetně bariérové antikoncepce, která pomáhá chránit proti přenosu infekčních chorob,“ připomněl generální ředitel ZPMV Ondřej Felix.

Mustr pro ostatní vakcíny

Pozitivní zprávou zůstává, že zájem o očkování proti lidskému papilomaviru v Česku dlouhodobě roste, a to u dívek i chlapců. Podle Davida Šmehlíka, generálního ředitele České průmyslové zdravotní pojišťovny (ČPZP), by bylo dobré se tímto úspěchem nechat inspirovat i pro další druhy vakcinace.

„Roste proočkovanost dívek i chlapců. Na dobré úrovni je také takzvaná cross-protektce, tedy zkřížená ochrana proti méně častým typům viru,“ uvedl Šmehlík. Podle něj je nutné podrobněji analyzovat a identifikovat důvody, proč se dětští lékaři a gynekologové zapojují v tak vysoké míře.

„Měli bychom se na to tedy blíže podívat, co se u tohoto typu očkování podařilo lépe – ať už komunikačně či distribučně, že dětští lékaři a gynekologové ve větší míře očkují proti HPV než třeba proti chřipce. Hledejme to, co se povedlo a inspirujme se pro to, jak ty věci udělat lépe,“ vyzval šéf ČPZP.

Boj s dezinformacemi nekončí

Globální pohled na problematiku a odborné lékařské zdůvodnění přinesl přední britský expert Peter Harper, primář onkologického oddělení v prestižní Guy's and St Thomas' Hospital v Londýně. Ten zdůraznil, že podání očkování představuje zásadní milník v ochraně zdraví dětí.

„Je to možná ten vůbec nejpřevratnější samostatný krok, který můžeme svým dětem dopřát. Dát jim tuto vakcínu,“ zdůraznil Harper. A připomněl široké spektrum hrozeb, které virus představuje. „HPV je spojené s rakovinou děložního čípku, úst i hrtanu – výskyt všech těchto onemocnění se díky očkování výrazně sníží,“ zdůraznil.

Britský onkolog se zároveň pozastavil nad předsudky a skepsí, které vakcinaci provázejí, přestože jde o vysoce bezpečnou látku. „Vidíme odpor vůči vakcíně proti HPV, přestože jde jen o virové pouzdro. Je vyrobená výhradně z obalu viru, nemá vůbec žádné nebezpečné složky. A přesto čelíme odporu,“ posteskl si Harper s tím, že překonání těchto mýtů je klíčem ke zdraví budoucích generací.

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/hpv-lze-eliminovat-dokazuji-v-cizine-tuzemsky-uspech-muze-pomoci-zvysit-zajem-o-ockovani>